

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

องค์กรทหารเป็นองค์กรที่ได้ชื่อว่า มีระเบียบวินัยอย่างมั่นคงมาตั้งแต่อดีต มีการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ และมีคุณสมบัติเฉพาะของตนเอง กล่าวคือ เป็นองค์กรที่ยึดถือสายการบังคับบัญชา การปฏิบัติตามคำสั่งอย่างเคร่งครัด มีระเบียบวินัย และมีลักษณะความเป็นองค์กรที่แยกตัวออกจากส่วนอื่น ๆ ของสังคม โดยสามารถพึ่งตนเองได้ จากพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 วินัยทหารนั้น คือ การที่ทหารต้องประพฤติตามแบบธรรมเนียมของทหาร และวินัยหลักสำคัญที่สุดสำหรับทหาร ซึ่งในทางทหาร เมื่อมีการกระทำผิดของกำลังพล ทหารจะต้องรับทัณฑ์ทางวินัยปะปนอยู่ด้วย ซึ่งการลงโทษมีความมุ่งหมายอยู่ที่การบังคับบัญชาให้ทหารอยู่ในระเบียบวินัยโดยเคร่งครัด ดังนั้น ความผิดของทหารจึงมีหลายสถานมากกว่าพลเรือนธรรมดา การดำเนินคดีในกรณีที่ทหารเป็นผู้ต้องหาจึงเป็นเรื่อง กึ่งวินัย กึ่งอาญาแผ่นดิน เช่น ในกรณีที่ทหารผู้ต้องหาในคดีอาญาที่เจ้าหน้าที่ทหารทำการสอบสวน แม้รูปคดีมีหลักฐานไม่พอสั่งฟ้องในความผิดอาญาที่สอบสวน แต่ถ้าการกระทำของทหารที่ตกเป็นผู้ต้องหานั้นปรากฏในทาง การสอบสวนว่าเป็นการเสื่อมเสียวินัย แม้คดีอาญาจะสั่งไม่ฟ้อง ทหารผู้ต้องหานั้นก็ต้องรับทัณฑ์ทางวินัยที่ปรากฏขึ้นจากการสอบสวนด้วย ยิ่งกว่านั้นหากปรากฏหลักฐานในทาง การสอบสวนว่าทหารผู้อื่นที่เกี่ยวข้องในสำนวนการสอบสวนนั้น ประพฤติตนผิดวินัยทหาร ถึงแม้ไม่ได้เป็นทหารผู้ต้องหาที่ถูกสอบสวน ก็สามารถพิจารณาลงทัณฑ์ทางวินัยทหารผู้นั้นได้ด้วย การสอบสวนคดีอาญาของฝ่ายทหารจึงมิได้มุ่งเฉพาะแต่ความผิดทางอาญา ต่อตัวทหารผู้ต้องหาเป็นสำคัญแต่ฝ่ายเดียว ฉะนั้น การสอบสวนที่ผู้บังคับบัญชาทหารจัดให้มีขึ้น จึงอาจใช้ในการลงทัณฑ์ทางวินัยตามกฎหมายว่าด้วยวินัยทหารก็ได้ หรือจะใช้เพื่อดำเนินการฟ้องร้องในทหารตามกฎหมายว่าด้วย ธรรมนูญศาลทหารก็ได้ ผู้บังคับบัญชาทหารจึงจำเป็นต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในการสอบสวนด้วย เพื่อผลในด้านการปกครองบังคับบัญชาทหารโดยทั่วไป

ทหารจำเป็นต้องมีวินัย เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา การกระทำผิดบางอย่างซึ่งทางฝ่ายพลเรือนเห็นว่าเป็นการกระทำที่ไม่สำคัญ แต่ทางทหารถือว่าสำคัญอย่างยิ่ง เช่น การฝ่าฝืนไม่กระทำตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ถ้าเป็นพลเรือนผู้กระทำผิดย่อมมีความผิดทางวินัยซึ่งมีโทษอย่างสูง คือ การถูกไล่ออกจากราชการ แต่ถ้าเป็นทหาร การขัดขืนหรือละเลยไม่

กระทำตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา อาจถูกลงโทษถึงประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต (ประสิทธิ ใจชื่น, 2539, น. 2) กระบวนการยุติธรรมทางทหารจึงมีบทบาทสำคัญในด้านการควบคุม และ ปกครองบังคับบัญชาทหาร เพื่อรักษาไว้ซึ่ง ความมีระเบียบวินัยของกำลังพล กำลังพล ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนากองทัพให้มีประสิทธิภาพ และวินัยก็ถือว่ามีความสำคัญในการ ควบคุมและพัฒนากำลังพลให้มีประสิทธิภาพเช่นกัน โดยเฉพาะการบริหารงานขององค์กรทหาร ดังนั้น ในการบริหารงานบุคคลของทหาร “วินัย” (Discipline) จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการ หนึ่งในการบริหารงานที่จะสนับสนุนให้กำลังพลของกองทัพปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จากลักษณะการบริหารปกครองที่พึ่งตนเอง และการให้ความสำคัญ เกี่ยวกับระเบียบวินัยดังกล่าว นั้น ทำให้พฤติกรรมของกำลังพล จึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งหากกองทัพ มีกำลังพลที่มีพฤติกรรมที่เปลี่ยน แปลงไป หรือวินัยหย่อนยาน และมีการกระทำผิดวินัยจำนวนมาก จะส่งผลให้การบริหารงานของกอง ทပ် และองค์กร ประสบปัญหา จนก่อให้เกิดความเสียหายต่อประชาชนและประเทศในที่สุดนั่นเอง

กองทัพบกได้ให้ความสนใจและให้ความสำคัญต่อพฤติกรรมของกำลังพล โดยการกวดขัน วินัยของกำลังพลให้ปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามแบบธรรมเนียมทหาร ตลอดจนได้กำหนดนโยบาย การพัฒนาคุณภาพชีวิตข้าราชการกองทัพบก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 เพื่อดำเนินการพัฒนากฎธรรม และขวัญทหารของข้าราชการกองทัพบกให้บรรลุถึงควมมีวินัย อุดมการณ์ และคุณธรรม โดยได้ ดำเนินการพัฒนาย่างเป็นรูปธรรมมาเป็นลำดับอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากกรมกำลังพลทหารบก เป็นกรมฝ่ายเสนาธิการของกองทัพบก ดังนั้น เรื่องเกี่ยวกับวินัยทหารที่ขึ้นมาสู่กองทัพบก จึงเป็น เรื่องที่ระบียบ หรือหลักเกณฑ์ทางทหารกำหนดให้เป็นอำนาจของผู้บังคับบัญชาระดับผู้บัญชาการ เหล่าทัพ หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นผู้มีอำนาจในการพิจารณาหรือวินิจฉัย ซึ่งโดย หลักปฏิบัติแล้ว ทหารที่ประพฤติตามแบบธรรมเนียมที่ดี หรือเป็นผู้ประกอบคุณงามความดีอันเป็น ประโยชน์ต่อกองทัพ หรือสังคมที่เรียกว่าผู้มีวินัยดีก็จะได้รับการยกย่อง เชิดชูเกียรติ ซึ่งในส่วนนี้จะ เรียกว่าเป็นการบำรุงขวัญ ส่วนผู้ไม่ปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมทหาร บกพร้อมต่อหน้าที่ ประพฤติตน ไม่สมควร หรือกระทำการอันไม่ควรปฏิบัติ ย่อมเรียกว่ากำลังพลผู้ไม่มีวินัย ซึ่งจะต้องได้รับโทษทัณฑ์ ตามการกระทำที่เรียกว่าทัณฑ์ทางวินัยทหาร ซึ่งเมื่อพิจารณาจากรายงานผลการพัฒนาจริยธรรม และขวัญทหาร ในห้วงเดือนกรกฎาคม 2549 มีข้อมูลบ่งชี้ว่า ยอดกำลังพลในส่วนที่ประพฤติดวินัยมี จำนวนมากที่สุด คือ ผู้กระทำผิดวินัย 238 นาย กำลังพลเป็นผู้ต้องหาคดีอาญา 61 นาย เกี่ยวกับ ยาเสพติด 24 นาย เป็นผู้เสพ 14 นาย เป็นผู้ค้า 10 นาย เล่นการพนัน 4 นาย ทุจริตหรือกระทำผิด กฎหมายอื่น ๆ รวม 8 นาย บกพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ และทำให้เกิดความเสียหายต่อทางราชการ 28 นาย มีหนี้สินมากทำให้ครอบครัวเดือดร้อนและเจ้าหนี้ฟ้องร้อง 3 นาย ประสบความเดือดร้อน หรือไม่มีที่พักอาศัย 147 นาย และทดสอบร่างกายไม่ผ่านตามเกณฑ์ 112 นาย

นอกจากนี้ จากผลการรายงานสถิติการสำรวจตรทหารรอบ 6 เดือน ของกรมสารวัตรทหารบก ซึ่งเป็นสถิติของกำลังพลของกองทัพบกที่กระทำผิดทั่วประเทศ ในประเภทความผิดทางวินัยนั้น มีจำนวนคดีและผู้กระทำความผิดเพิ่มขึ้นในทุก ๆ 6 เดือนของการรายงานสถิติ กล่าวคือ ในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2548 ตั้งแต่ มกราคม-มิถุนายน 2548 มีจำนวนคดีที่สารวัตรทหารจับกุม 305 คดี ผู้กระทำความผิด 305 นาย (นายสิบ 43 นาย พลทหาร 461 นาย และพลเรือน 1 คน) ส่วนในช่วง 6 เดือนหลังของปี 2548 ตั้งแต่ กรกฎาคม-ธันวาคม 2548 มีจำนวนคดีที่สารวัตรทหารจับกุม 357 คดี ผู้กระทำความผิด 357 นาย (นายสิบ 63 นาย และพลทหาร 294 นาย) จะเห็นได้ว่าเมื่อเปรียบเทียบสถิติพบว่า ช่วง 6 เดือนหลังของปี 2548 ตั้งแต่ กรกฎาคม-ธันวาคม 2548 มีจำนวนคดีและผู้กระทำความผิดที่เพิ่มขึ้น ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 14.57

จากสถิติประเภทความผิดทางวินัย ในช่วงตั้งแต่ กรกฎาคม-ธันวาคม 2548 พบว่ามีผู้กระทำความผิดเพิ่มมากขึ้นเกือบทุกประเภทจากช่วง 6 เดือนแรกของปี 2548 ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 14.57 และพบว่าโดยเฉลี่ยส่วนใหญ่ผู้กระทำความผิดเป็นพลทหาร สำหรับรายงานสถิติการสำรวจตรทหารรอบ 6 เดือนแรกของปี 2549 ตั้งแต่ มกราคม-มิถุนายน 2549 ในประเภทความผิดทางวินัย มีจำนวนคดีที่สารวัตรทหารจับกุม 433 คดี ผู้กระทำความผิด 433 นาย (นายทหาร 1 นาย นายสิบ 129 นาย และพลทหาร 303 นาย) ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับช่วง 6 เดือนหลังของปี 2548 ตั้งแต่ กรกฎาคม-ธันวาคม 2548 พบว่า มีจำนวนคดีและผู้กระทำความผิด ยังคงเพิ่มขึ้น โดยคิดเป็นร้อยละ 17.55

สถิติประเภทความผิดทางวินัย ในช่วงตั้งแต่ มกราคม-มิถุนายน 2549 พบว่า มีผู้กระทำความผิดเพิ่มมากขึ้นเกือบทุกประเภทจากช่วง 6 เดือนหลังของปี 2548 ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 17.55 โดยเฉลี่ยส่วนใหญ่ผู้กระทำความผิดเป็นนายทหารชั้นประทวน และพลทหารประจำการ นอกจากนี้ กองทัพบกได้ให้ความสำคัญในการกวดขันวินัยทหาร ตามที่กระทรวงกลาโหมได้ออกคำสั่ง เพื่อเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพให้ประชาชนเกิดความเลื่อมใสศรัทธาต่อทหาร ซึ่งกองทัพบกได้สั่งการให้แต่ละหน่วยกวดขันวินัยทหาร และพิจารณาโทษผู้ฝ่าฝืน ซึ่งกำหนดวิธีการปฏิบัติโดยให้เจ้าหน้าที่สารวัตรทหารกวดขันวินัยทหารภายนอกกรมกอง และให้เจ้าหน้าที่นายทหารตรวจการปฏิบัติตามสำนักงานของกองทัพบกในเขตกรุงเทพมหานคร ตลอดจนให้กรมสารวัตรทหารบกรวบรวมรายชื่อผู้กระทำความผิดจาก หน่วยขึ้นตรงกองทัพบกรายงานผลการตรวจวินัยทหารต่อผู้บัญชาการทหารบก โดยผ่านกรมกำลังพลทหารบกเป็นประจำทุกเดือน

จากผลการดำเนินการกวดขันวินัยทหารทำให้ผู้ศึกษาเกิดคำถามว่า การที่กองทัพบกให้นโยบาย และให้ความสำคัญในการกวดขันวินัยทหารของกำลังพลมาอย่างต่อเนื่องแล้วนั้น ทำไมจึงพบว่าจำนวนผู้กระทำความผิดทางวินัยยังคงมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นกัน นอกจากนั้น

สภาพการกระทำผิดทางวินัยของทหารเป็นเช่นไร มีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการกระทำผิดวินัยทหาร อีกทั้ง ในฐานะที่ผู้ศึกษารับราชการทหาร และปฏิบัติงานในกรมกำลังพลทหารบก ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการวางแผน อำนาจการ ประสานงาน และกำกับการอันเกี่ยวกับกิจการกำลังพลทั้งปวง ได้แก่ การเตรียมกำลังพล การกำหนดความต้องการและการควบคุมกำลังพล การปกครองกำลังพลและการบำรุงขวัญ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาทัศนคติของทหารสังกัดกองทัพบก ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงานที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครต่อบัจัยการกระทำผิดวินัยของทหาร ทั้งนี้เนื่องจากในการบริหารงานองค์กร และพัฒนากำลังพลให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้กำลังพลปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด จึงมีความจำเป็นต้องทำความเข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลหรือเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาในการกระทำผิดวินัย และสามารถเป็นแนวทางในการป้องกันการกระทำผิดวินัยของกำลังพลต่อไป

วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการศึกษา

1. ศึกษาการกระทำผิดวินัยของทหาร ซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยทหารของกองทัพบกที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. ศึกษาทัศนคติของทหาร ซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยทหารของกองทัพบกที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ต่อการกระทำผิดวินัยทหาร และปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดวินัยของทหาร
3. เพื่อแสวงหาแนวทางในการหามาตรการป้องกันการกระทำผิดวินัยของทหารซึ่งปฏิบัติงานในซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยทหารของกองทัพบกที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานในการศึกษา

1. ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ได้แก่ ความสัมพันธ์กับครอบครัว ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา มีผลต่อการกระทำผิดวินัยทหาร
2. ทัศนคติต่อระเบียบข้อบังคับทางด้านวินัยทหาร ระเบียบแบบธรรมเนียมทหาร และทัศนคติทางวินัยทหาร มีผลต่อการกระทำผิดวินัยทหาร
3. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา อายุราชการ (ระยะเวลาที่ทำงานในตำแหน่งที่รับผิดชอบ) สถานภาพทางการสมรส ระดับชั้นยศ มีผลต่อการกระทำผิดวินัยทหาร
4. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ การมีภาระหนี้สิน สภาพที่อยู่อาศัย มีผลต่อการกระทำผิดวินัยทหาร

ขอบเขตที่ใช้ในการศึกษา

เนื่องจากองค์กรทหาร มีการแบ่งการบริหารปกครองเป็นเหล่าทัพ เป็นองค์กรที่มีขนาดใหญ่ และมีหลายหน่วยงาน ในการศึกษาจึงมุ่งศึกษาในเรื่อง ทักษะของทหารสังกัดกองทัพบก ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงานที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครต่อปัจจัยการกระทำผิดวินัยของทหาร ทั้งระดับชั้นสัญญาบัตร และระดับชั้นประทวน รวมทั้งทหารกองประจำการในสังกัดกองทัพบก ทั้งชาย และหญิง ซึ่งรับราชการอยู่ในระหว่างทำการศึกษา

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดวินัยทหาร หมายถึง

- ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา อายุราชการ (ระยะเวลาที่ทำงานในตำแหน่งที่รับผิดชอบ) สถานภาพทางการสมรส ระดับชั้นยศ มีผลต่อการกระทำผิดวินัยของทหาร
- ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ การมีภาระหนี้สิน สภาพที่อยู่อาศัย มีผลต่อการกระทำผิดวินัยของทหาร
- ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ได้แก่ ความสัมพันธ์กับครอบครัว ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา มีผลต่อการกระทำผิดวินัยของทหาร
- ทักษะต่อระเบียบข้อบังคับทางด้านวินัยทหาร ระเบียบแบบธรรมเนียมทหาร และทัศนคติทางวินัยทหาร มีผลต่อการกระทำผิดวินัยของทหาร

การกระทำผิดทางวินัย หมายถึง ประเภทความผิดทางวินัย 10 ประเภท ดังนี้ ประพฤติตนไม่เหมาะสมฝ่าฝืนข้อห้ามยามวิกาลและเขตห้ามเข้าฝ่าฝืนข้อบังคับว่าด้วยการเคารพฝ่าฝืนแบบธรรมเนียมทหารฝ่าฝืนคำสั่งเกี่ยวกับการเสพสุรา เสพสุราเสียมรรยาท ขาดราชการ ขัดขวางหรือหลบหนีการจับกุม แต่งเครื่องแบบไม่ถูกต้องและไม่เรียบร้อย ความผิดอื่น ๆ

ข้อบังคับ หมายถึง บรรดาข้อบังคับ และกฎต่าง ๆ ที่ให้ใช้อยู่เสมอ ซึ่งผู้บังคับบัญชาทหารผู้ถืออำนาจอันสมควรเป็นผู้สั่งไปโดยสมควรแก่กาลสมัย และชอบด้วยพระราชกำหนดกฎหมาย

ทหาร หมายถึง นายทหารสัญญาบัตร นายทหารประทวน ทั้งชายและหญิง รวมทั้งทหารกองประจำการในสังกัดกองทัพบก ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยทหารที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

หน่วยงานของกองทัพบกที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร หมายถึง หน่วยขึ้นตรงกองทัพบก ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 29 หน่วย ดังนี้ กองทัพบกที่ 1 (ทภ.1) กองพลทหารม้าที่ 2 รักษาพระองค์ (พล.ม.2 รอ.) กรมการทหารสื่อสาร (สส.) กรมแพทย์ทหารบก (พบ.) หน่วยบัญชาการป้องกันภัยทางอากาศ (นปอ.) กรมยุทธศึกษาทหารบก (ยศ.ทบ.) หน่วยบัญชาการกำลังสำรอง (นสร.) สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง (สบส.) สำนักงานเลขาธิการกองทัพบก (สลก.ทบ.) กรมกำลังพลทหารบก (กพ.ทบ.) กรมข่าวทหารบก (ขว.ทบ.) กรมยุทธการทหารบก (ยก.ทบ.) กรมส่งกำลังบำรุงทหารบก (กบ.ทบ.) กรมกิจการพลเรือนทหารบก (กร.ทบ.) สำนักงานปลัดบัญชาการกองทัพบก (สปช.ทบ.) กรมสารบรรณทหารบก (สบ.ทบ.) กรมการเงินทหารบก (กง.ทบ.) กรมจเรทหารบก (จบ.) กรมการสารวัตรทหารบก (สห.ทบ.) กรมสวัสดิการทหารบก (สก.ทบ.) กองดุริยางค์ทหารบก (ดย.ทบ.) สำนักงานตรวจบัญชีกองทัพบก (สตช.ทบ.) สำนักงานประสานการวิจัยและพัฒนากองทัพบกทางทหาร (สวพ.ทบ.) หน่วยข่าวกรองทางทหาร (ขกท.) กรมสรรพาวุธทหารบก (สพ.ทบ.) กรมการขนส่งทหารบก (ขส.ทบ.) กรมพลศึกษาทหารบก (พธ.ทบ.) กรมยุทธโยธาทหารบก (ยย.ทบ.) และกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก (วศ.ทบ.)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบสภาพการกระทำผิดวินัยของทหาร ซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยทหารของกองทัพบกที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. ทราบทัศนนะของทหาร ซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยทหารของกองทัพบกที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ต่อการกระทำผิดวินัยทหาร และทราบปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดวินัยของทหาร
3. ได้แสวงหาแนวทางในการหามาตรการป้องกันการกระทำผิดวินัยของทหารซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยทหารของกองทัพบกที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร